

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 lipca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Kozielowicz (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Barbara Skoczowska

Ławnik SN Robert Burek

Protokolant Kamila Zacharz

przy udziale obwinionego X. Y. – prokuratora Prokuratury Okręgowej [...] w W. oraz
prokuratora D. J. - Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego dla [...] okręgu
regionalnego,

w sprawie o popełnienie przewinienia dyscyplinarnego z art. 137 § 1 pkt 5 ustawy z
dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze – powoływanej dalej jako p.p.

na rozprawie w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej w dniu 2 lipca 2025 r.,

po rozpoznaniu odwołania obwinionego od orzeczenia (błędnie nazwanego
wyrokiem) Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym w Warszawie z
dnia 27 lutego 2025 r., sygn. akt [...]

orzeka:

1. zmienia zaskarżone orzeczenie w ten sposób, że w ramach
zarzucanego obwinionemu X. Y. czynu uznaje go za winnego tego, że
w dniu 21 grudnia 2022 r. w M. na ul. [...] kierując pojazdem marki O.
nr rej. [...], wbrew obowiązkom wynikającym z art. 19 ust. 1 oraz art. 19
ust. 3 pkt 3 ustawy Prawo o ruchu drogowym, nie dostosował prędkości
oraz odległości do poprzedzającego pojazdu marki O nr rej. [...]

doprowadzając do zderzenia i powodując zagrożenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym, tj. popełnienia wykroczenia z art. 86 § 1 k.w. i przyjmując, że wykroczenie to stanowi wykroczenie mniejszej wagi z mocy art. 142 § 5 pp. odstępuje od wymierzenia kary dyscyplinarnej;

2. w pozostałym zakresie zaskarżone orzeczenie utrzymuje w mocy;

3. kosztami postępowania odwoławczego obciąża Skarb Państwa.

[M. T.]

Robert Burek Wiesław Koziół Barbara Skoczowska

UZASADNIENIE

X. Y. - prokurator Prokuratury Okręgowej w W., został obwiniony o to, że popełnił przewinienie dyscyplinarne, w postaci uchybienia godności urzędu, polegające na tym, że w dniu 21 grudnia 2022 r. w M. na ul. [...] kierując pojazdem marki O. nr rej. [...], wbrew obowiązkom wynikającym z art. 19 ust. 1 oraz art. 19 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 2 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym – dalej powoływane jako p.r.d., nie dostosował prędkości oraz odległości do poprzedzającego pojazdu marki O. nr rej. [...] doprowadzając do zderzenia i powodując zagrożenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym, które to zachowanie odpowiada znamionom wykroczenia z art. 86 § 1 k.w., tj. o czyn z art. 137 § 1 pkt 5 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. - Prawo o prokuraturze – dalej powoływana jako p.p.

Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym orzeczeniem (błędnie nazwanym wyrokiem) z dnia 27 lutego 2025 r., sygn. akt [...], uznał obwinionego X. Y. za winnego tego, że popełnił przewinienie dyscyplinarne w postaci uchybienia godności urzędu, polegające na tym, że w dniu 21 grudnia 2022 r. w M. na ul. [...] kierując pojazdem marki O. nr rej. [...], wbrew obowiązkom wynikającym z art. 19 ust. 1 oraz art. 19 ust. 3 pkt 3 p.r.d., nie dostosował prędkości oraz odległości do poprzedzającego pojazdu marki O. nr rej. [...] doprowadzając do zderzenia i powodując zagrożenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym, które to zachowanie odpowiada znamionom wykroczenia z art. 86 § 1 k.w., tj. o czyn z art. 137 § 1 pkt 5

p.p. i za to na podstawie art. 142 § 1 pkt 1 p.p. wymierzył karę upomnienia; kosztami postępowania dyscyplinarnego obciążył Skarb Państwa.

Od powyższego orzeczenia odwołanie złożył obwiniony X. Y. i **zarzucił** w nim:

1. zaistnienie uchybienia z art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. poprzez wydanie wyroku, w sytuacji negatywnej przesłanki procesowej w postaci przedawnienia wynikającego z art. 45 § 1 kw.;
2. na podstawie art. 171 pkt 1 p.p. w zw. z art. 438 pkt 1a i 2 k.p.k.:
 1. rażące naruszenie prawa procesowego, które miało wpływ na treść wyroku – art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 41 § 2 k.p.k., a polegające na bezpodstawnym pozostawieniu bez rozpoznania wniosku obwinionego o wyłączenie trzech członków Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym w sytuacji, gdy powody złożenia wniosku stały się wiadome stronie dopiero po rozpoczęciu przewodu sądowego;
 2. rażące naruszenie prawa procesowego, które miało wpływ na treść wyroku - art. 94 § 1 k.p.k. w zw. z art. 113 k.p.k. poprzez doręczanie przez Zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego M. G. pism procesowych w formie nieznanej przepisom k.p.k. i bez podpisu, a to za pomocą wewnętrznej aplikacji O. stosowanej w Prokuraturze;
 3. rażące naruszenie prawa procesowego, które miało wpływ na treść wyroku - art. 321 § 1 k.p.k. poprzez zaniechanie czynności zawiadomienia obwinionego o prawie do przejrzenia akt, o prawie do składania wniosków dowodowych, co w sposób istotny naruszyło prawo do obrony; w szczególności poprzez naruszenie art. 442 § 3 k.p.k., polegające na powołaniu tego samego biegłego do wydania opinii uzupełniającej, podczas gdy Rzecznik został zobowiązany przez Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym do powołania innego biegłego;
 4. rażące naruszenie prawa materialnego, a to art. 137 § 1 pkt 5 p.p. w zw. z art. 11 k.w., poprzez brak jakichkolwiek rozważań, czy wykroczenie dyscyplinarne uchybienia godności urzędu można popełnić nieumyślnie oraz czy czyn obwinionego charakteryzuje się stopniem społecznej szkodliwości większym od znikomego doprowadziło do skazania obwinionego za popełnienie

komunikacyjnego wykroczenia komunikacyjnego charakteryzującego się subminimalnym stopniem społecznej szkodliwości.

Podnosząc te zarzuty obwiniony X. Y. **wniósł** o umorzenie postępowania na podstawie art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. w zw. z art. 171 pkt 1 p.p. w zw. z art. 45 § 1 k.w., a na wypadek nieuwzględnienia tego wniosku umorzenie postępowania na podstawie art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k. w zw. z art. 171 pkt 1 p.p.

Na rozprawie w dniu 2 lipca 2025 r. obwiniony X. Y. - prokurator Prokuratury Okręgowej w W., poparł odwołanie i wnioski w nim zawarte, zaś prokurator D. J. - Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego, wniósł o nieuwzględnienie odwołania i utrzymanie zaskarżonego orzeczenia w mocy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Nie są zasadne zarzuty odwołania obwinionego X. Y. ujęte w pkt 1 oraz w pkt 2 lit. a, lit. b. i lit. c.

Oдноśnie zarzutu z pkt 1, to jak o tym stanowi art. 138 § 1 p.p. za wykroczenia prokurator odpowiada dyscyplinarne, a więc z zastosowaniem terminów przedawnienia karalności odpowiadającym terminom przedawnienia karalności przewinień dyscyplinarnych, które wynikają z przepisu art. 141 § 1 i 2 p.p. Zgodnie z § 1 powołanego przepisu, po upływie 5 lat od chwili czynu nie można wszcząć postępowania dyscyplinarnego, a w razie nieuprawnionego wszczęcia podlega ono umorzeniu. Z kolei zgodnie z § 2 tego przepisu, w razie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego przed upływem terminu, o którym mowa w § 1, przedawnienie dyscyplinarne następuje z upływem 8 lat od chwili czynu. Nietrudno zatem ustalić że jeśli czyn był popełniony w dniu 21 grudnia 2022 r., to biorąc pod uwagę 8-letni okres przedawnienia dyscyplinarnego, do przedawnienia karalności wykroczenia przypisanego obwinionemu X. Y., nie doszło i szersze rozważania w tym zakresie są zbędne. Z kolei co do argumentacji o nieprawidłowym powołaniu do pełnienia funkcji Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego prokuratora R. S., który wydał w dniu 2 czerwca 2023 r. postanowienie o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego przeciwko X. Y. - prokuratorowi Prokuratury Okręgowej w W. i bezskuteczność jego czynności, to Sąd Najwyższy podziela argumentację co do tej kwestii zawartą w postanowieniu Sądu

Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym z dnia 27 lutego 2025 r. (k. 515v - 516 akt o sygn. [...]). Ten Sąd trafnie bowiem wywiódł, że podpisanie dokumentu powołującego prokuratora R. S. do pełnienia funkcji Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora generalnego dla [...] okręgu regionalnego, przez ówczesnego Prokuratora Krajowego, działającego w zastępstwie Prokuratora Generalnego, miało swoje umocowanie w obowiązujących wówczas przepisach prawa. Sąd Najwyższy podziela też w tym względzie argumentację z pisma Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego z dnia 21 lutego 2025 r., będącym odpowiedzią na wniosek obwinionego X. Y. o umorzenie postępowania (k. 496 - 498v akt o sygn. [...]).

Sąd Najwyższy nie dopatrył się także rażącej obrazu prawa procesowego - art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 41 § 2 k.p.k., o którym mowa w pkt 2 lit. a odwołania. Wniosek obwinionego X. Y. istotnie został złożony po otwarciu przewodu sądowego, choć skład orzekający w przedmiotowej sprawie był mu znany wcześniej, dlatego też Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym zasadnie, na mocy art. 41 § 2 k.p.k., pozostawił go bez rozpoznania. Okoliczności uzasadniające wyłączenie sędziego od udziału w rozpoznaniu sprawy muszą istnieć obiektywnie i muszą być poważne, a rodzące się na ich tle wątpliwości co do bezstronności muszą być uzasadnione, czyli poparte racjonalnymi, sprawdzonymi i dowiedzionymi argumentami, nie tylko zaś subiektywnymi odczuciami strony.

Ne można też podzielić zarzutu ujętego w pkt 2 lit. b odwołania, to jest zarzutu rażącego naruszenia prawa procesowego - art. 94 § 1 k.p.k. w zw. z art. 113 k.p.k., poprzez doręczanie przez Zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego pism procesowych w formie nieznanej przepisom k.p.k. i bez podpisu, za pomocą wewnętrznej aplikacji Outlook stosowanej w Prokuraturze. Wskazać należy, że wprowadzie nieprawidłowa jest praktyka wykorzystywania tej wewnętrznej aplikacji przy doręczaniu pism w postępowaniu dyscyplinarnym, jednakże w przypadku, gdy obwiniony zapoznał się z tak doręczonymi pismami, a tak było w niniejszej sprawie, to brak jest podstaw do przyjęcia, że uchybienie to mogło mieć wpływ na treść orzeczenia.

Również niezasadny jest zarzut z pkt 2 lit. c odwołania. Obwiniony podnosi, że doszło do rażącego naruszenia przepisów postępowania, a mianowicie art. 321 §

1 k.p.k., albowiem zaniechano zawiadomienia go o prawie do przejrzenia akt, o prawie do składania wniosków dowodowych, co naruszyło prawo do obrony. W zarzucie tym wskazał również na naruszenie art. 442 § 3 k.p.k. polegające na powołaniu tego samego biegłego do wydania opinii uzupełniającej, podczas gdy Rzecznik został zobowiązany przez Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym do powołania innego biegłego. W ocenie Sądu Najwyższego, w przedstawionej przez obwinionego X. Y. sytuacji z etapu postępowania wyjaśniającego, pomimo braku zawiadomienia go o prawie do przejrzenia akt oraz o prawie do składania wniosków dowodowych, nie uniemożliwiono mu tym realizacji prawa do obrony. Przecież niezapoznanie się przez obwinionego X. Y. z kompletem dowodów na końcowym etapie prowadzonego postępowania przez rzecznika, nie uniemożliwiało zapoznania się z tymi dokumentami, gdy sprawa trafiła do Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym. W kontekście zarzutu naruszenia art. 321 § 1 k.p.k., przypomnieć należy, iż np. w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 20 sierpnia 2009 r., sygn. akt WZ 34/09, LEX nr 608955, podniesiono, że nie można podzielić stanowiska sądu pierwszej instancji, iż sposób końcowego zaznajomienia ówczesnych podejrzanych i ich obrońców z materiałami postępowania przygotowawczego, a raczej jego brak, są na tyle dyskwalifikujące, że ta czynność procesowa może być konwalidowana wyłącznie w drodze zwrotu sprawy do jej przeprowadzenia przez prowadzącego śledztwo. Natomiast odnosząc się do zarzutu braku powołania w sprawie drugiego biegłego do wydania opinii uzupełniającej, uznać należy, iż ma on charakter wyłącznie polemiczny. Obwiniony X. Y. kwestionuje wnioski jakie wynikają z opinii biegłego R. S. z zakresu ruchu drogowego, rekonstrukcji kolizji, wypadków i zdarzeń drogowych. Tymczasem jak słusznie przyjął Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym opinia biegłego R. S. była kompletna i jasna, zawierała odpowiedzi na wszystkie postawione pytania, tym samym pozwoliła na bezsporne określenie, że to obwiniony X. Y. naruszył zasady ruchu drogowego w trakcie przedmiotowego zdarzenia drogowego w dniu 21 grudnia 2022 r. Poza tym, opinia biegłego znalazła pełne wsparcie w zeznaniach świadków, uczestnika kolizji K. W. oraz wykonujących na miejscu czynności funkcjonariuszy Policji W. W. i K. L..

Ostatnim z podniesionych zarzutów przez obwinionego X. Y. jest zarzut wskazany w pkt 2 lit. d odwołania, a dotyczący rażącego naruszenia prawa materialnego, tj. art. 137 § 1 pkt 5 p.p. w zw. z art. 1 § 1 k.w. poprzez brak rozważań Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym, czy cyt. „wykroczenie dyscyplinarne uchybienia godności urzędu można popełnić umyślnie oraz czy czyn ten charakteryzuje się stopniem społecznej szkodliwości większym od znikomego”. Co prawda zarzut ten został sformułowany niepoprawnie, gdyż zarówno z jego treści, jak i uzasadnienia wynika, że obwiniony X. Y., kwestionuje poczynione w sprawie ustalenia faktyczne, niemniej doprowadził do zmiany zaskarżonego orzeczenia. Sąd Najwyższy jako sąd dyscyplinarny drugiej instancji uznał bowiem, że zarzucony obwinionemu X. Y. czyn nie stanowi uchybienia godności urzędu, a wypełnia jedynie znamiona wykroczenia z art. 86 § 1 k.w., które to wykroczenie w realiach niniejszej sprawy stanowi wypadek mniejszej wagi i tym samym zachodzą warunki do odstąpienia od wymierzenia kary. O wypadku mniejszej wagi można twierdzić, gdy okoliczności przedmiotowo - podmiotowe czynu charakteryzują się przewagą elementów łagodzących, które sprawiają, że przewinienie dyscyplinarne nie jest na tyle szkodliwe, aby stosować do jego sprawcy zwykłe zasady odpowiedzialności przewidziane za takie przewinienie. Czynniki mającymi wpływ na przyjęcie wypadku mniejszej wagi są m.in. rozmiar wyrządzonej szkody, okoliczności popełnienia czynu, motywacja obwinionego (por. np. wyrok Sądu Najwyższego - Sądu Dyscyplinarnego z dnia 20 marca 2008 r., sygn. akt SNO 13/08, LEX nr 1288792). Przepis art. 142 § 5 p.p. posługuje się pojęciem „przypadku” mniejszej wagi, chociaż prawo karne konsekwentnie używa sformułowania „wypadek” mniejszej wagi, podobnie jak inne przepisy dyscyplinarne (por. art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o advokaturze). Wypadek mniejszej wagi jest pochodną stopnia bezprawia, stopnia społecznej szkodliwości i stopnia winy. Nie jest, jednakże wypadkową tych trzech stopni, jako że nie każdy z nich zaktualizuje się w każdej sytuacji, a na pewno nie w równym stopniu. Jest on całościową oceną przedmiotowo-podmiotową czynu. W większości wypadków mniejszej wagi społeczna szkodliwość czynu jest nieznaczna albo nie jest znaczna (por. np. K. Banasik, Typ uprzywilejowany czynu zabronionego, Prokuratura i Prawo 2013, z. 9, s. 45 i n).

Ocena całokształtu okoliczności faktycznych sprawy prowadzi do wniosku, że stopień naruszenia zasad ruchu drogowego, stopień winy i społecznej szkodliwości czynu przypisanego obwinionemu X. Y. nie jest znaczny, a zatem zachodzą warunki do przyjęcia, iż przypisane mu wykroczenie stanowi wypadek mniejszej wagi. Należy zauważyć, że stwierdzone uszkodzenia w obu pojazdach są niewielkie, co dowodzi, że do ich kontaktu doszło z niedużą siłą. Ponadto żadna z osób postronnych, a także uczestników kolizji nie doznała żadnych uszkodzeń ciała. Obwiniony X. Y. naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym na skutek niezachowania w danych okolicznościach zasad ostrożności nieumyślnie i w niewielkim stopniu, powodując jedynie szkody nieznacznych rozmiarów. W tej sytuacji wymierzenie mu kary dyscyplinarnej najłagodniejszego rodzaju, czyli upomnienia, nie byłoby adekwatne do stopnia zawinienia, wyrządzonej szkody i rodzaju przypisanego wykroczenia. W realiach sprawy wystarczającą dolegliwością dla obwinionego X. Y. był już sam fakt wdrożenia postępowania dyscyplinarnego.

Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym, wadliwie zakwalifikował przypisany czyn obwinionemu X. Y. jako przewinienie dyscyplinarne z art. 137 § 1 pkt 5 p.p., w sytuacji, gdy wyczerpuje on jedynie znamiona wykroczenia z 86 § 1 k.w. Zmiana zaskarżonego orzeczenia w zakresie kwalifikacji prawnej, tj. przyjęcia, że przypisany czyn wypełnia znamiona wykroczenia, z wyeliminowaniem przesłanki uchybienia godności urzędu, nie sprzeciwia się zasadzie *reformationis in peius*. Zawarte w przepisie art. 142 § 5 p.p. sformułowanie „wykroczenie” jednoznacznie wskazuje na odrębność rodzajową wykroczenia i przewinienia dyscyplinarnego, jak również na dwie odrębne podstawy odpowiedzialności za te czyny.

Ubocznie należy odnieść się do nazwy rozstrzygnięcia Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym z dnia 27 lutego 2025 r., określonego jako wyrok, zamiast prawidłowo – orzeczenie. Oczywiście wadliwe nazwanie rozstrzygnięcia kończącego postępowanie nie jest sytuacją nieznaną w praktyce orzeczniczej. Sąd Najwyższy nieraz stwierdzał, że orzeczenie sądowe zapadłe w niewłaściwej formie, należy ocenić nie według jego formy, lecz istoty (por. np. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 1961 r., sygn. akt VI KO 7/59, OSNCK 1961, z. 3, poz. 40). Zauważyć należy, że przed Sądem Dyscyplinarnym przy Prokuratorze Generalnym po zakończeniu rozpoznania sprawy dyscyplinarnej przeciwko obwinionemu

prokuratorowi, powinno zapaść orzeczenie, nie zaś wyrok. Zgodnie z art. 175 ust. 1 Konstytucji RP wymiar sprawiedliwości w Rzeczypospolitej Polskiej sprawują Sąd Najwyższy, sądy powszechne, sądy administracyjne oraz sądy wojskowe i tylko wymienione sądy są władne wydać wyrok w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej. Tymczasem Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym takich uprawnień nie posiada. Jest tzw. sądem braci, gdyż złożony z prokuratorów rozstrzyga właśnie o odpowiedzialności dyscyplinarnej prokuratorów, służącej między innymi ochronie prestiżu prokuratury, w skład której wchodzi przecież, w przeważającej większości, prokuratorzy powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury.

Z tych wszystkich powodów, Sąd Najwyższy zmienił zaskarżone orzeczenie i rozstrzygnął jak w wyroku.

Robert Burek Wiesław Koziół Barbara Skoczowska